

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

10 Vtrum angeli sint ex charitate diligendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

entem, quem diligit signa, & effectus dilectionis, ergo de necessitate charitatis est, vt aliquis huiusmodi signa, & effectus inimicis exhibeat.

¶ 2. Præ. Matth. 5. Dominus simul dicit. Diligite inimicos vestros, & benefacite his, qui oderunt vos: sed diligere inimicos est de necessitate charitatis, ergo & benefacere inimicis.

¶ Præ. Charitas amat non solum Deus, sed etiã proximus: sed * Gregor. dicit in Hom. Pente. quod amor Dei non potest esse otiosus. magna enim operatur, si est si definit operari, non est amor. ergo charitas, que habetur ad proximum, non potest esse sine operationis effectu: sed de necessitate charitatis est, vt omnis proximus diligatur, etiam inimicus: ergo de necessitate charitatis est, vt etiam ad inimicos signa, & effectus dilectionis ostendamus.

SED CONTRA est, quod Matth. 5. super illud, Benefacite his, qui oderunt vos, dicit * glo. quod benefacere inimicis, est cumulus perfectionis: sed id, quod pertinet ad perfectionem charitatis, non est de necessitate ipsius, ergo non est de necessitate charitatis, quod aliquis signa, & effectus dilectionis inimicis exhibeat.

RESPON. Dicendum, quod effectus, & signa charitatis ex interiori dilectione procedunt, & ei proportionantur. Dilectio autem interior ad inimicum in communi quidem est de necessitate præcepti absolute: in speciali autem est nõ absolute, sed secundum præparationem animi, vt supra dictum est.

SECUNDO DICENDUM est de effectu, & signo dilectionis exterioris exhibendo. Sunt enim quedam signa, vel beneficia dilectionis, que exhibentur proximis in communi, puta, cum aliquis orat pro omnibus fidelibus, vel pro toto populo: aut cum aliquod beneficium impendit aliquis toti communitati. Et talia beneficia, vel dilectionis signa, in inimicis exhibere est de necessitate præcepti. Si enim non exhiberetur inimicis, hoc pertineret ad liuorem vindictæ, contra id, quod dicitur Leuit. 19. Nõ quæres vltionem, & non eris memor iniuriæ ciuium tuorum. Aliaverò sunt beneficia, vel dilectionis signa, que quis exhibet particulariter aliquibus personis. Et talia beneficia, vel dilectionis signa inimicis exhibere nõ est de

NECESSITATE salutis, nisi secundum præparationem animi, vt. subueniatur eis in articulo necessitatis, secundum illud Prou. 25. Si esurierit inimicus tuus, ciba illi melle miscit, da illi potum. Sed quod præter articulum necessitatis huiusmodi beneficia aliquis inimicis exhibeat, pertinet ad perfectionem charitatis, per quam aliquis non solum cauet vinci a malo, quod necessitatis est, sed etiã vult in bono vincere malum, quod est etiam perfectionis: dum scilicet nõ solum cauet propter iniuriã sibi illatam detrahi ad odium, sed et propter sua beneficia interdicit inimicis pertrahere ad suum amorem. Et per hoc patet responsio ad obiectionem.

ARTICVLVS X.

Vtrum debeamus angelos ex charitate diligere.

AD DECIMUM sic proceditur. Videtur, quod angelos ex charitate non debeamus diligere. Vt enim * Aug. dicit in lib. de doct. christia. Gemina est dilectio charitatis, scilicet Dei, & proximi: sed dilectio angelorum nõ continetur sub dilectione Dei, cum sint substantiæ create: nec etiam videtur contineri sub dilectione proximi, cum nõ communicent nobiscum in specie, ergo angeli non sunt ex charitate diligendi.

¶ 2. Præ. Magis conueniunt nobiscum bruta animalia, quã angeli. Nam nos, & bruta animalia sumus in eodem genere propinquo. Sed ad bruta animalia non habemus charitatem, vt supra dictum est: ergo etiam neque ad angelos.

¶ 3. Præ. Nihil est ita proprium amicorum, sicut conuiuere, vt dicitur in 8. * Eth. sed angeli nõ conuiuunt nobiscum, nec etiam eos videre possumus. ergo ad eos charitatis amicitiam habere non valeamus.

SED CONTRA est, quod * Aug. dicit in r. de doct. christia. Iam vero si vel cui præbendum a nobis est, vel a quo nobis præbendum est officium misericordie, recte proximus dicitur, manifestum est præcepto, quo iubemur diligere proximum, etiam sanctos angelos contineri, a quibus multa nobis misericordie impenduntur officia.

RESPON. Dicendum, quod amicitia charitatis, sicut supra dictum est, fundatur super communicatione beatitudinis æternæ, in cuius participatione communicant cum angelis homines. Dicitur enim Matthæ. 22. quod in resurrectione erunt homines, sicut angeli in celo. Et ideo manifestum est, quod amicitia charitatis etiam ad angelos se extendit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod proximus non solum dicitur communicatione speciei, sed etiam communicatione beneficiorum pertinentiũ ad vitam æternam, super qua communicatione amicitia charitatis fundatur.

AD SECUNDUM dicendum, quod bruta animalia conueniunt nobiscum in genere propinquo ratione nature sensitivæ, secundum quã non sumus participes æternæ beatitudinis, sed secundum mentem rationalem, in qua communicamus cum angelis.

AD TERTIUM dicendum, quod angeli nõ conuiuunt nobis exteriori cõuersatione, que nobis est secundum sensitiuam naturam: conuiuimus tamen angelis secundum mentem imperfecte quidem in hac vita, perfecte autem in patria, sicut & supra dictum est.

ARTICVLVS XI.

Vtrum debeamus demones ex charitate diligere.

AD VNDECIMUM sic proceditur. Videtur, quod demones ex charitate debeamus diligere. Angel enim sunt nobis proximi, in quantum communicamus cum eis in rationali mente: sed etiam demones sic nobiscum communicant, quia data naturalia in eis manent integra, scilicet esse, viuere, & intelligere, vt dicit * Dionys. in 4. cap. de diu. no. ergo debemus demones ex charitate diligere.

¶ 2. Præ. Demones differunt a beatis angelis differentia peccati, sicut & peccatores homines a iustis: sed iusti homines ex charitate diligunt peccatores, ergo etiam ex charitate debent diligere demones.

¶ 3. Præ. Illi, a quibus beneficia nobis impenduntur, debent a nobis ex charitate diligere, tãquã proximi, sicut patet ex autoritate * Aug. supra iuducta: sed demones nobis in multis sunt viles, dum nos tentando nobis coronas fabricant, sicut * Aug. dicit II. de ciuit. Dei: ergo demones sunt ex charitate diligendi.

SED CONTRA est, quod dicitur II. 28. Delebitur sedus vestrum cum morte, & pactum uestrum cum inferno nõ stabit: sed perfectio pacis, & fœderis est per charitatem. ergo ad demones, qui sunt inferni incolæ, & mortis procuratores, charitatem habere non debemus.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, in peccatoribus ex charitate debemus diligere naturam, peccatũ odire. In nomine autem demonis significatur

Prima Secundæ S. Thomæ, I 3 natura

Ar. 3. huius quæst. lib. 2. ca. 5. ante mediũ tom. 5.

lib. 1. c. 30. post mediũ tom. 3.

q. 25. art. 1.

q. 23. art. 1. ad 1.

3 di. 28. art. 5. Et di. 31. q. 2. ar. 3. q. 2. Et Ro. 13. ic. 2. fin.

* cap. 4. par. 4. parum a medio.

Ar. præced. arg. sed contra. Aug. lib. 11. cap. 17. tom. 5.

Ar. 6.